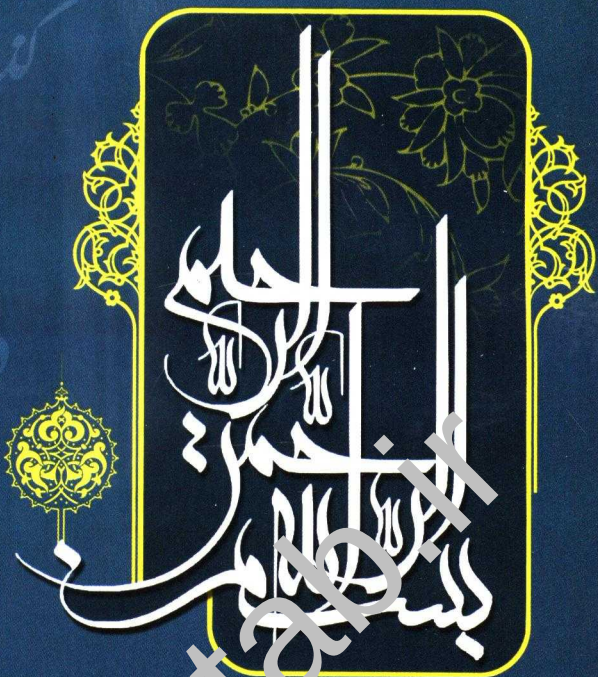

گذر بر ۳۰ سال تلاش مجاهد در حوزه نگارش، بر چاپ و نشر قرآن کریم

معاونت نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم

سازمان دارالقرآن الکریم

وابسته به

سازمان تبلیغات اسلامی

زمستان ۱۳۹۴

سرشناسه: حاجی شریف، احمد، ۱۳۳۲ -
عنوان و نام پدیدآور: گذری بر ۳۰ سال تلاش جهادی در حوزه نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم / مؤلفین احمد حاجی شریف، حسین تقی پور، مهدی شکری؛ [به سفارش] معاونت نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم، سازمان دارالقرآن الکریم وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان دارالقرآن کریم، نشر تلاوت، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۳۶۸ ص.: مصور (بخشی رنگی)، نمونه.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۷۲-۰۰۰-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: قرآن -- انتشار و توزیع -- ایران

شناسه افزوده: تقی پور، حسین، ۱۳۶۱ -

شناسه افزوده: شکری، مهدی، ۱۳۴۶ -

شناسه افزوده: سازمان دارالقرآن الکریم. معاونت نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم

شناسه افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی. دارالقرآن الکریم

شناسه افزوده: سازمان دارالقرآن الکریم. نشر تلاوت

ردی: کمیته: ۱۳۹۴ گک ۴۲ ح/ BP۶۵/۹

بندی دیویی: ۲۹۷/۱

شماره: وابشناسی ملی: ۴۰۹۸۹۶۶

گذر بر ۳۰ سال تلاش جهادی در حوزه نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم

● **مؤلفین:** احمد حاجی شریف، حسین تقی پور، مهدی شکری

● **ناشر:** انتشارات تلاوت (وابسته به سازمان دارالقرآن الکریم)

● **نوبت چاپ:** اول - زمستان ۱۳۹۴

● **شابک:** ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۷۲-۰۰۰-۰

● **شمارگان:** ۲۰۰۰ نسخه

آدرس: تهران - خیابان حافظ - پایین تر از خیابان آیت الله طالقانی

خیابان رشت - شماره ۳۹

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۵۶۱۱۰ **نمابر:** ۰۲۱-۶۶۹۵۵۹۷۹

فهرست مطالب

۴	توشیح مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
۵	فرازی از اس‌سنامه سازمان تبلیغات اسلامی
۶	مقدمه
۱۱	مستندات
۱۹	فرآیند نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم
۴۵	آمار عملکرد
۴۹	ناشران
۲۳۵	مترجمان
۲۸۵	خطاطان
۳۱۵	تصاویر
۳۴۷	ضمائم
۳۵۹	فهرست الفبایی ناشران قرآن کریم
۳۶۵	فهرست الفبایی مترجمان قرآن کریم
۳۶۶	فهرست الفبایی خطاطان قرآن کریم
۳۶۷	نمونه قرآن اهدائی به کتابت استاد محسن عبادی
۳۶۸	نمونه قرآن اهدائی به کتابت استادسید عبدالمهدی حسن زاده

اساسنامه سازمان تبلیغات اسلامی

ماده ۱: نام

سازمان تبلیغات اسلامی نهادی است برخاسته از متن انقلاب اسلامی که در اجرای فرمان حضرت امام خمینی (ره) در سال ۱۳۵۸ تأسیس گردید و از این پس در اساسنامه به اختصار «سازمان» نامیده می شود.

ماده ۲: شخصیت حقوقی

سازمان نهادی است دینی و فرهنگی که دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و در چارچوب سیاستها، مقام، نظم رهبری (مدظله العالی) اداره می گردد.

ماده ۳:

ماده ۴:

ماده ۵: وظایف سازمان

۱- پیشنهاد سیاستهای کلان تبلیغات اسلامی - مردمی به مقام معظم رهبری جهت تصویب.

ماده ۶:

۱۶- جلب مشارکت و هدایت همکاری های مردمی از طریق صدور مجوز تأسیس و ساماندهی

کانون های فرهنگی - تبلیغی، کانون های قرآنی، تشکلهای علمی و انجمن های اسلامی.

۱۷- نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم و اهتمام به آموزش حکمی قرآن کریم از طریق ساماندهی و

حمایت از تشکلهای قرآنی مردمی.

ماده ۱۷: تغییرات در اساسنامه

هرگونه تغییر و اصلاح در مفاد اساسنامه منوط به تصویب مقام معظم رهبری (مدظله العالی) می باشد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اساسنامه جدید سازمان تبلیغات اسلامی در ۱۷ ماده مورد تأیید مقام معظم رهبری (مدظله العالی) قرار گرفت

و اجازه فرمودند در صورت ضرورت مراحل، ثبت قانونی آن طی شود.

حجاری - ۸۷/۸/۱۵

اساسنامه سازمان تبلیغات اسلامی طی شماره ۱۵۷/۹۱۵۹ مورخ ۱۳۸۷/۸/۲۹ ثبت قانونی شد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

(سوره مبارکه حجر - آیه ۹)

مقدمه

قرآن کریم، معجزه جبرئیل، شکر و یکی از دو و یعهی گرانقدر و جدایی ناپذیر نبی مکرم اسلام و خاتم الانبیاء محمد معطر است^۱ که از جانب خداوند حکیم^۲ بر قلب نورانی آن حضرت نازل شده^۳ و جامع همی تعالیه انبیا الهی^۴ و معارف ناب و حقیقی الهی و معدن، منبع و مصدر ایمان لایزال اهل ایمان است.^۵

قرآن کریم تجلی خداوند بر بندگان^۶ و یگانه کتاب آسمانی است که متن مقدس آن با تضمین بی نظیر خداوند منان از گزند تحریف مغرسان دشمنان اسلام در امان مانده و مسلمانان از صدر اسلام تاکنون منزلت رفیع و وازگان و آیات نورانی آن را با دقت و حساسیت فراوان پاس داشته اند و به شیوه های گوناگون نسبت به حفاظت و صیانت آن - به عنوان وظیفه ای مهم و خطیر - اهتمام ورزیده اند.

در صدر اسلام این امر علاوه بر کتابت کلام الله توسط کاتبان و حواریت اشراف و نظارت مستقیم پیامبر عظیم الشأن اسلام^۷، از طریق حفظ آیات و سور قرآن کریم انجام

۱- قال رسول الله ﷺ: إني تارك فيكم الثقلين كتاب الله و أهل بيته و إنهما لن يفترقا حتى يردا علي الحوض - المستدرک علی الصحيحین، دارالکتب العالمین، بیروت، الطبعه الاولى، ۱۴۱۱ ق / ۱۹۹۰ م، ج ۳، ص ۱۶۰.

۲- تنزیل الکتاب من الله العزیز الخکیم «سوره جاثیه و احقاف - آیه ۲»

۳- و انّه لتنزیل رب العالمین نزل به الروح الامین علی قلبک لتكون من المُنذرين. «سوره مبارکه شعراء - آیات ۱۹۲ - ۱۹۴»

۴- فهو معدن الايمان و بحبوحته «نهج البلاغه - خطبه ۱۸۹»

۵- قال الصادق عليه السلام: لقد تجلی الله لخلقه فی کلامه و لکنهم لا یحضرُونَ «بحار الانوار، بیروت، ج ۸۹، ص ۱۰۷»

پذیرفته و بسیاری از مسلمانان آیات نورانی آن را همچون گوهری گرانبها در صدف سینه‌ها و ضمیر جان خود جای می‌دادند.

در پی گسترش قلمرو جهان اسلام، نشر قرآن کریم در بین مسلمانان به صورت استنساخ انجام پذیرفته و این فرآیند در طول سالها و قرنهای متمادی تا پیش از اختراع ماشین چاپ ادامه داشته است.

با اختراع ماشین چاپ در حدود سال ۱۴۵۲ میلادی، انقلاب عظیمی در انتشار آثار مکتوب و به تبع آن در چاپ، و نشر قرآن کریم به وجود آمد.

چنانچه اشاره شد تمامی نسخه‌ها تا آن زمان به صورت دست‌نویس تهیه می‌شد و انتشار قرآن - صرف‌نظر از نوع خط آن - منحصر به نسخه‌هایی بود که توسط خوشنویسان کتابت می‌شد؛ بررسی نسخه‌های کتابت شده توسط خطاطان نامی در قرن‌های گذشته، نشان می‌دهد که در این آثار، اشکالهای متعددی وجود داشته است؛ گرچه همه‌ی این موارد در اثر اشتباه خطاطان و به صورت سهوی به وجود آمده و عدم بررسی نسخه‌های کتابت شده در آن زمان، وجود چنین مواردی را طبیعی اجتناب‌ناپذیر می‌ساخته است.

با این وصف، اسناد موجود نشان می‌دهد در مواردی که خطاطان پس از اتمام کتابت قرآن متوجه وجود برخی اشکالات شده‌اند؛ در حاشیه صفحه یا بالای سطور، به نحوی در صدد اصلاح آنها برآمده‌اند.

بنا به مشهور، نخستین بار قرآن کریم در سال ۱۵۴۳ میلادی در «نسخه شهری بندری در ایتالیا» به چاپ رسید که پس از چاپ، آنها را معدوم کردند. سپس در سال ۱۵۹۲ میلادی در شهر هامبورگ آلمان، توسط هنکلمان به چاپ رسیده است و این قرآن در ۵۶۰ صفحه و ۱۶ سطر بوده است.^۱

این قرآن به روش «حروفچینی» چاپ شده و هم‌اکنون نسخه‌هایی از آن در کتابخانه‌ها و موزه‌های معتبر جهان نگهداری می‌شود.

البته قرآن یاد شده نیز دارای اشکالهایی بوده که از آن جمله می‌توان به نوشته شدن «الذی»

۱- رسم‌المصحف، صالح محمد صالح عطیه.

به جای «آلتی» در آیه (۲۴) سوره بقره (فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ) اشاره نمود.^۱ از آن تاریخ به بعد چاپ‌های متعددی از قرآن کریم در کشورهای دیگر منتشر شده است که آنها نیز عاری از خطا نبوده‌اند و در برخی موارد ناشران پس از اطلاع از اشتباهات، با چاپ غلطنامه‌ای در صفحات پایانی قرآن درصدد اصلاح و جبران آن برآمده‌اند.

چاپ قرآن کریم در ایران از حدود سال ۱۲۴۲ هجری قمری مطابق ۱۲۰۵ هجری شمسی آغاز شده و شهرهای تهران و تبریز در انجام این اقدام ارزشمند فرهنگی پیش قدم بوده‌اند. به تدریج با پیشرفت صنعت چاپ بر تعداد شمارگان قرآن‌های چاپی و تنوع آنها از لحاظ خط و نوع چاپ افزوده شد؛ بررسی قرآن‌های چاپ شده پیش از پیروزی انقلاب اسلامی حاکی از این امر است که خوشنویسان صاحب نامی چون طاهر خوشنویس، عباس مصباح‌زاده، احمد نیری، حسن هریسی، احمد نجفی زنجانی، محمود اشرفی تبریزی، محمد خالقی زنجانی و جمال شیرازی، سید حسین میرخانی و... در ایران اقدام به نگارش قرآن کریم نموده‌اند و این قرآن در قطع‌ها و شکل‌های گوناگون چاپ و منتشر گردیده است اما متأسفانه - علیرغم توجه کمی در این عرصه - به دلیل عدم نظارت‌های لازم، در بسیاری از این مصاحف اشتباهات نگارشی و اشکالهای چاپی مشاهده می‌شود.

بدون شک وجود این اشکالها - که چه بسا برخی از آنها معنای کلمات و مفهوم کلی آیات را دستخوش تغییرات ناخواسته می‌سازد - زینده‌ی نظام جمهوری اسلامی نبود و می‌توانست تبعات منفی داخلی و بین‌المللی به همراه داشته باشد. از این رو پس از استقرار نظام اسلامی در ایران، ضرورت پیش‌بینی و استقرار سازوکار منظم و حساب شده‌ای برای نظارت بر چاپ و نشر قرآن احراز شده و جریان بی‌سابقه و مهمی در این راستا شکل گرفت که بدون تردید از دستاوردهای مهم فرهنگی و قرآنی جمهوری اسلامی ایران بشمار می‌آید. اینک در آستانه سی و یکمین سالگرد شروع این حرکت مقدس به گوشه‌هایی از این فرآیند تاریخی و اجرایی اشاره می‌شود.

در کتاب حاضر ضمن ارائه توضیح پیرامون چگونگی و مراحل تصحیح قرآن کریم، نحوه صدور مجوزهای چاپ و نشر، ناشران عزیزی که تا کنون موفق به چاپ قرآن کامل

۱ - رسم‌المصحف، صالح محمد صالح عطیه.

(سی جزء) شده اند، مترجمان گرانقدر قرآن کریم و کاتبان محترم کلام الله مجید که قرآن آنها طی سی سال اخیر به چاپ رسیده است؛ به اجمال معرفی شده اند. امید است این تلاش اندک مورد قبول خداوند تبارک و تعالی قرار گرفته و مورد توجه و استفاده فعالان این حوزه قرار گیرد.

خداوند سبحان را به خاطر توفیق خدمتگزاری به ساحت مقدس قرآن کریم شاکر و سپاسگزاریم و دوام و مزید این توفیق را از درگاه با عظمت و پربرکت او مسئلت می نماییم. از تمامی خدمتگاران گرامی تقاضا می شود نظرات اصلاحی خود را به نشانی: تهران، خیابان حافظ، پائین تر از خیابان آیت الله طالقانی، خیابان رشت، پلاک ۳۹، سازمان دارالقرآن الکریم معاونت نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم ارسال نموده و یا با شماره تلفن ۶۶۹۵۵۹۹۲ تماس حاصل نمایند.

و من الله التوفیق

معاونت نظارت بر چاپ و نشر قرآن کریم

سازمان دارالقرآن الکریم

مستان ۱۳۹۴